

Bestemmelser kan vi fuldt ud tiltræde. Modstandere af Ekspropriationsbestemmelsen i § 4 mener, som vi ogsaa har hørt i Dag, at der er andre Veje, at der indtil videre vil være mere end Jord nok, uden at man gaar til Ekspropriation. Det synes jeg imidlertid ikke, man kan indrømme er rigtigt. Rent bortset fra, om Lovforslaget om Len og Stamhuse gennemføres, hvad jeg i hvert Fald ikke ønsker, forsaavidt det skal beholde den Skikkelse, det har nu, vil der i gunstigste Fald kun blive ca. 30 000 Tdr. Land til Raadighed af Præstegaardsjord, og det først i Løbet af en længere Aarrække, og dernæst ca. 40 000 Tdr. Land fra Len og Stamhuse, og den Jord, der faas i Henhold til dette Lovforslags § 2—3, kan man roligt og stille se bort fra. Man kan altsaa efter det foreslaaede højest i Løbet af 16 Aar naa til at oprette saadant noget som 5 000 Husmandsbrug eller 3—4 i hver Kommune. Jeg tror ikke, at noget fornuftigt Menneske vil kalde det en egentlig Jordreform paa længere Sigt, end sige en Reform, der skulde have sociale Virkninger af nogen Betydning. At købe Jord i det aabne Marked til overkommelige Priser er jo Fantasi, om ikke andet vil netop Statens Tilskud hertil straks drive Jordpriserne yderligere til Vejrs. Derfor er Adgangen til Ekspropriation nødvendig, og gennem Lovforslagets § 8 har man sikret sig mod, at den Jord, man paa denne Maade faar, bliver alt for dyr. Desuden vil alene Ekspropriationsrettens eventuelle Benyttelse netop sænke Jordpriserne eller modvirke deres Stigning. Men bortset herfra, selv om man med Venstre havde den Opfattelse, at der i de første Aar kunde skaffes tilstrækkelig Jord uden Ekspropriation, saa er den Jord, der skaffes gennem disse andre Lovforslag, beliggende saaledes, at der i store Dele af Landet, særlig i store Dele af Jylland, overhovedet ingen Jord vil være at faa. Men det vil dog være en noget mangelfuld eller mærkelig Jordreform og en mindre hensynsfuld Behandling af store Dele af Landets Befolkning, om man henviste dem til helt andre Landsdele, hvis de overhovedet ønsker at komme i Besiddelse af saa meget af deres Fædrelands Jord, som de kan overkomme at dyrke ved deres egne Hænders Arbejde. Det er omtrent en komplet Modsætning til Stavns-

baandets Løsning, det er en Art Landsdelsforvisning, og derfor er Ekspropriation nødvendig. Og den er nødvendig, selv om man ikke staar paa vort principale Standpunkt, som er det, at enhver, der overhovedet er villig til og i Stand til at dyrke saa megen Jord, at han kan ernære sig og sine, skal have Ret til at faa et saadant Jordstykke overladt. Denne Ret er for øvrigt slet ikke saa helt ukendt herhjemme, den er delvis anerkendt under noget lignende Forhold allerede i Loven af 4. Juli 1850 § 1 om Jords Afstaaelse til husvilde.

Det første Formaal var altsaa at skaffe tilstrækkelig Jord frem til overkommelig Pris. Det andet Formaal, der skulde opnaas gennem en virkelig Jordreform, var, at den til Husmandsbrug udtagne Jord kunde unddrages Jordspekulationen, medens det fulde Arbejdes Udbytte til Gengæld skulde tilsikres Brugsejerne. Dette Formaal kan, saa vidt jeg kan se, ikke opnaas uden ved at gennemføre den faste periodiske Omvurdering, som er foreslaaet ved de andre Lovforslag, særlig Lovforslaget om Jord i offentligt Eje, sammen med en Forkøbsret for Staten ved senere Salg. Det Spørgsmaal skal jeg imidlertid baade efter Diskussionen i Gaar og under Hensyn til, at dette andet Lovforslag for Tiden ligger i Udvalg, ikke fordybe mig i, men blot sige, at dette Princip dog i Landbokommissionen er knæsat af ikke mindre end 3—4 af Venstres egne Medlemmer ud fra den uomtvistelige rigtige Betragtning, om ikke andet, at man skylder de Brugsejere, man her vil hjælpe, ren Besked, saaledes at de ved, hvad de gaar ind til. Man kan ikke, som Venstre, komme og sige til dem: Nu faar I foreløbig Jord mod Afgift af dens Værdi i 5—10 Aar, til den Tid bestemmer vi, om I er købte eller solgte. Det vilde dog være meget betænkeligt for disse Jordbrugere at bygge et Hus, laane sig frem og slide sig igennem disse 10 Aar med de 14 Timers Arbejde, som det ærede Medlem derovre (Gregersen) stillede dem i Udsigt, og derefter alligevel ikke vide noget som helst om, efter hvilke Principper de fremtidig skulde stilles overfor Loven. En saadan principløs Lovgivning forstaar jeg ikke, og jeg synes derfor, at den faste periodiske Omvurdering er en ganske nødvendig Konsekvens af hele denne Lovgiv-